

Byggematerialer

Byggesocietetet
- byggeriets netværk

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Vandsektor, byer og
klimatilpasning
J.nr. NST-104-00018
Ref. malte
Den 14. april 2011

Vejledning til ansøgning om deltagelse i projektet: Bæredygtige bebyggelser – test af kriterier

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø.
Projektleder: Marie Lindberg Tefre

Den 14. april 2011

Indhold

<i>1</i>	<i>Indledning</i>	<i>3</i>
<i>2</i>	<i>Ansøgningsfrist</i>	<i>3</i>
<i>3</i>	<i>Tildelingskriterier og økonomi</i>	<i>4</i>
<i>4</i>	<i>Ansøgningsmaterialet</i>	<i>4</i>
<i>5</i>	<i>Spørgsmål og rettelser</i>	<i>5</i>
	<i>Bilag 1: Projektbeskrivelse</i>	<i>6</i>

1 Indledning

Naturstyrelsen, Byggesocietetet og Dansk Industri inviterer hermed interesserede kommuner, bygherrer, developere m.fl. til at ansøge om at deltage i et projektføreløb, hvor der sættes fokus på udvikling af en certificeringsordning for bæredygtige bebyggelser. Bæredygtigt og miljørigtigt byggeri har haft indtog i Danmark. Nu går vi skridtet videre og igangsætter standarder for bæredygtig byudvikling. Projektet vil være et første skridt hen imod etablering af en dansk certificeringsordning for bæredygtige bebyggelser. En fremtidig certificeringsordning vil øge efterspørgslen efter og hæve ambitionsniveauet for bæredygtighed i bebyggelser i Danmark. Samtidigt vil en fremtidig certificeringsordning etablere en fælles referenceramme for krav til bæredygtige bebyggelser.

Projektet: "Bæredygtige bebyggelser – test af kriterier"’s overordnede formål er, at teste DGNB’s internationale miljøcertificeringsordning på danske forhold med henblik på at identificere behov for tilpasning. Projektet forventes at løbe fra juni 2011 frem til marts 2012.

3-4 testbebyggelser vil blive valgt ud til at deltage i projektet. Interesserede kan ansøge om deltagelse i det videre arbejde med at afprøve standarder for bæredygtige bebyggelser, såfremt man har et nyt eller eksisterende større byområde, der skal udvikles.

Deltagelse skal ske i henhold til projektbeskrivelsen, jf. bilag 1.

2 Ansøgningsfrist

Ansøgning om deltagelse kan komme fra kommuner, developer, bygherrer m.fl. De forskellige parter omkring en planlagt bebyggelse kan med fordel deltage i projektet sammen.

Ansøgning skal være Naturstyrelsen i hænde senest den 22. maj 2011. Ansøgning om deltagelse skal sendes til nst@nst.dk. Ansøgninger, der modtages efter dette tidspunkt, vil ikke blive taget i betragtning, og vil blive returneret/slettet uåbnet.

Ansøgning skal sendes til:

Miljøministeriet

Naturstyrelsen

nst@nst.dk

Att.: Marie Lindberg Tefre

Ansøgning skal mærkes:

"Ansøgning om deltagelse i projekt: Bæredygtige bebyggelser – test af kriterier" og med tydelig angivelse "Må ikke åbnes i postmodtagelsen".

De ansøgninger der modtages rettidigt, vil blive åbnet umiddelbart efter tidsfristens udløb. Ansøger har ikke adgang til at overvære åbningen af ansøgningen.

Når ansøgningerne er modtaget, vil der blive foretaget en konkret vurdering af de indkomne ansøgninger, og på baggrund heraf besluttet det, hvilke repræsentanter fra testbebyggelser, der skal deltage i projektet.

Ansøgeren skal vedstå sin ansøgning i 3 måneder regnet fra ansøgningsfristens udløb.

3 Vurdering af ansøgninger og økonomi

Styregruppen udvælger 3-4 bebyggelser blandt de indsendte ansøgninger. På baggrund af den enkelte kommunes ansøgning indgår styregruppen og/eller projektleder i en dialog med de udvalgte repræsentanter for testbebyggelserne for at kvalificere ansøgning, projekt og evt. valg af konsulenter. Alle ansøgninger, der er modtaget rettidigt får direkte besked om udvælgelsen.

Ved udvælgelsen vil der bl.a. blive lagt vægt på:

- Bebyggelsens størrelse – en bebyggelsesstørrelse på ca. 3.000 – 15.000 m², opdelt på flere bygninger + arealet imellem.
- Bebyggelsens anvendelser – gerne med en blanding af anvendelser i samme bebyggelse
- Ambitionsniveau i forhold til bæredygtighed og certificering
- Fortætning
- Byggeprojektets tidspunkt – bebyggelse på masterplanniveau eller senere. Der kan både ansøges om at deltage med et omdannelsesprojekt eller nybyggeri. For begge tilfælde skal der være en eksisterende ramme, så det er muligt at vurdere på dokumentationsmaterialet. Projekterne skal senest sommeren 2011 være udviklet så langt, at der foreligger beslutninger og dokumentation svarende til indholdet og baggrundsmaterialet for en lokalplan.
- Om der er deltagelse i projektet fra både kommune og private parter.
- En vis spredning af projekter ift. lokalisering – lokalt og i landet, anvendelse, størrelse, kompleksitet.

Det er en forudsætning for at deltage i projektet, at:

- der deltager medarbejdere fra hver enkelt testbebyggelse på alle møder og seminarer
- der deltager en person af relevant ledelsesniveau i styregruppen
- der skal indsamles og fremlægges den nødvendige dokumentation for, i hvilket omfang testbebyggelserne opfylder de udvalgte bæredygtighedskriterier
- planer og erfaringer gøres tilgængelige for alle og repræsentanter for testbebyggelserne stiller op til at fortælle om deres erfaringer med projektet på arrangementer afholdt af styregruppen, herunder deltage i den generelle formidling af projektets resultater.

Naturstyrelsen bidrager med 500.000 kr. til det samlede projekt til bl.a. konsulenttydelser i forbindelse med opstilling og afprøvning af kriterier, vurderingsmetoder og minimumskrav, samt den efterfølgende evaluering og debat. Hver af parterne, der repræsenterer en bebyggelse, leverer egne og/eller en konsulents arbejdstimer til en værdi af 150.000 kr. Byggesocietetet og Dansk Industri står for inddragelse af og debat mellem branchens forskellige parter undervejs i projektet.

4 Ansøgningsmaterialet

Ansøgningen skal som minimum indeholde oplysninger om:

- Ansøgerens firmanavn og adresse, telefonnummer og e-mail, inkl. kontaktperson.
- Beskrivelse af bebyggelsen, herunder størrelsen og anvendelsen.
- Beskrivelse af evt. tiltag i retning af bæredygtighed og tiltag i retning af mærkning eller certificering.

- Formidlingsstrategi og tidsplan.
- Oplysning om organisering, herunder en beskrivelse af faglige kompetencer og relevante erfaringer hos de medarbejdere, som bliver ansvarlige for løsningen af den specifikke opgave, med særlig vægt på projektlederen.
- Finansiering af deltagelsen i nærværende projekt, herunder tildeling.
- Motivation for deltagelse og forventet resultat.

5 Spørgsmål og rettelser

Eventuelle spørgsmål kan rettes skriftligt til kontaktpersonen. Spørgsmål kan stilles indtil den 12. maj 2011. Spørgsmål der stilles efter denne dato, kan ikke forventes besvaret.

Bilagsliste

Bilag 1: Projektbeskrivelse

Bilag 1: Projektbeskrivelse

Projektbeskrivelse (rev. 14. april 2011)

Projektnavn:	Bæredygtige bebyggelser – test af kriterier
Projektperiode:	September 2010 – marts 2012
Styregruppe:	Thomas Bruun Jessen, kontorchef Vandsektor, Byer og Klimatilpasning, Naturstyrelsen Niels Kristian Hansen, formand Byggesocietetet Fyn Hans-Bo Hyldig, næstformand Byggesocietetet København og medlem af By- og planudvalget Klaus Hansen, medlem af Miljøudvalget i Byggesocietetet Elly Kjems Hove, Dansk Industri
Projektleder:	Marie Lindberg Tefre, Naturstyrelsen

Projekt mål

1. Baggrund/formål

Baggrund

Et stærkt politisk og markedsdrevet ønske om at fremme en bæredygtig udvikling giver sig i disse år bl.a. til kende igennem udviklingen af mærkningsordninger, certificeringsordninger og standarder for produkter af så forskellig karakter som rengøringsmidler, bygninger og bydele. Lige nu er der således med etableringen af et Green Building Council Denmark (DK GBC) fokus på etablering af danske kriterier for certificering af bæredygtige bygninger og bebyggelser, hvor det sidste tillige skal ses i sammenhæng med en række kommuners aktive og flerårige indsats for bæredygtig arealudvikling. Der er således grund til at tro, at danske indsats for at skabe bæredygtige bebyggelser i sammenhæng med såvel eksisterende som nye bebyggelser kan bidrage til den internationale udvikling på området. En udvikling som nu også understøttes af en række internationalt orienterede investorer og bygherrers interesse for bæredygtigheds certificerede bygninger og bebyggelser.

Der findes allerede en række veletablerede udenlandske certificeringsordninger, som nu er i brug på tværs af landegrænser; primært på bygningsniveau, men nu i stigende grad suppleret af certificering på bebyggelsesniveau. Det handler især om de internationalt orienterede ordninger BREEAM, LEED og DGNB. DGNB er valgt til tilpasning og anvendelse i Danmark på bygningsniveau. BREEAM anvendes nu på to arealudviklingsprojekter i Sverige. Herudover er der

nu interesse for Cradle to Cradle, som i modsætning til de andre ikke er forankret i nationale GBC. Alle disse ordninger fokuserer i varierende grad på miljømæssig-, social- og økonomisk bæredygtighed.

Også EU har bidraget væsentligt til udviklingen. Det gælder på by- og områdeniveau med indsatser om "Urban Sustainability" og "Sustainable Urban Development". På bygnings- og byggevareniveau omfatter indsatsen CEN-standarder for bæredygtighedsindikatorer for bygninger og miljøvaredeklarering af byggevarer, ligesom der foreligger en vejledning om green procurement for bygninger og et udkast til miljømærkning af bygninger ("blomsten").

I Danmark har DK GBC som nævnt valgt at tilpasse og anvende den tyske ordning DGNB, blandt andet fordi DGNB vægter indsatserne på miljømæssig-, social- og økonomisk bæredygtighed lige højt. DK GBC er således i samarbejde med Erhvervs- og Byggestyrelsen i færd med at tilpasse DGNB's kriterier på byggningsniveau til danske forhold. Dette arbejde vil munde ud i en egentlig certificeringsordning for bæredygtige bygninger i Danmark.

På bebyggelsesniveau er der endnu ikke valgt en certificeringsordning til anvendelse i Danmark, som kan tjene som reference og målestok for den danske indsats på området. Men på kommunalt plan arbejder danske kommuner med at sikre og formidle en koordineret indsats for en bæredygtig udvikling i bl.a. deres lokalplanarbejde. Kommunernes indsats kan eksempelvis inkludere en række parametre, hvorefter en lokalplan bliver bedømt med point eller kvalitative beskrivelser af deres indsatser herom.

Manglen på en egentlig fælles standard og referencer for de indikatorer, der karakteriserer en bæredygtig bebyggelse eller lokalplan betyder, at investorer, bygherrer, lejere m.fl. kan møde meget forskellige sæt af kriterier for bæredygtige bebyggelser. Der er derfor mange fordele ved at etablere en fælles standard:

For det *første* kan en ordning baseret på et internationalt certificeringssystem tiltrække udenlandske investeringer i Danmark. For det *andet* kan det sikre danske kompetencer indenfor bæredygtige bebyggelser og certificering. For det *tredje* kan det øge efterspørgslen efter bæredygtige bebyggelser på hjemmemarkedet. Med en certificeret bebyggelse kan ejere og investorer dokumentere en høj bæredygtighedskvalitet. For det *fjerde* kan det imødekomme ønske fra flere parter i byggebranchen og medføre et mere effektivt samspil mellem de private parter i byggebranchen og kommunerne (andre myndigheder). Endelig kan det for det *femte* sikre, at Danmark er på forkant med udviklingen i EU på certificeringsområdet – ligesom mange af de andre lande omkring os. Ved at være på forkant kan Danmark også påvirke udviklingen af standarder i EU.

DGNB

Som nævnt ovenstående har DK GBC valgt at tilpasse og anvende den tyske certificeringsordning DGNB, hvilket gør, at der også i dette projekt er valgt at fokusere på DGNB's kriterier på bebyggelsesniveau. Disse kriterier foreligger nu i en foreløbig version, som netop nu testes på et antal tyske bebyggelser. En dansk indsats netop nu vil derfor bringe os i dialog med den endelige fastlæggelse af de tyske kriterier på bebyggelsesniveau.

DGNB Stadtquartiere er et miljøcertificeringssystem for klassificering af bebyggelsers bæredygtighed, et system for markedsføring af bebyggelser og arealudviklingsprojekter med forbedret bæredygtighed samt et system, som er udviklet af det tyske GBC. DGNB er et fleksibelt system, der gør det muligt at tilpasse ordningen til andre nationale forhold. DGNB er den nyeste

certificeringsordning, hvorfor den i vid udtrækning refererer til de nyeste EU-indsatser på området. DGNB er særlig karakteriseret ved, at systemet ser på alle bæredygtighedsaspekter, og vægter miljøet, økonomi og det sociale ligeligt. Hertil kommer vurderingerne af den procesmæssige og tekniske kvalitet, altså i alt fem kategorier og indikatorer:

Den *miljømæssige kategori* indeholder kriterier om effekter på det globale og lokale miljø, ressourceanvendelse og affaldsproduktion. Den *økonomiske kategori* fokuserer især på totaløkonomiske beregninger (LCC). Den *sociale kategori* omfatter kriterier om sociale kvaliteter, sundhed, brugertilfredshed, funktionalitet og designkvaliteter. Den *procesmæssige kategori* indeholder kriterier om brugerdeltagelse, kvaliteten af planlægningsindsatsen samt kvaliteten af den efterfølgende byggeproces. Endelig omfatter den *tekniske kategori* kriterier om teknisk infrastruktur, teknisk kvalitet samt transport og mobilitet.

Der findes nu to udgaver af DGNB – den tyske, der er designet til bæredygtig udvikling i Tyskland, og en international, der er designet til at kunne certificere DGNB internationalt uden en forudgående proces. Læs mere om DGNB på <http://dk-gbc.dk/baeredygtighed/dgnb-og-baeredygtighed.aspx> og <http://dgnb.de/en/index.php>.

Formål

Som det fremgår af ovenstående, findes der ikke i Danmark en fælles standard for, hvordan en bæredygtig bebyggelse ser ud – trods de mange fordele ved at etablere en sådan. En forudsætning for at implementere en udenlandsk miljøcertificeringsordning i Danmark er, at ordningen skal tilpasses de danske forhold hvad angår lovgivning og klima samt lokalt udviklede samarbejdsmodeller og løsninger. En tilpasning kræver således et dyberegående kendskab til relationen mellem kriterierne i certificeringsordningen og danske synspunkter og løsninger samt disse løsningers effekt og relevans i forhold til en bæredygtig udvikling. Uden dette kendskab risikeres, at gode lokale løsninger ikke belønnes retmæssigt, og at løsninger med en lokalt betinget negativ effekt fremmes.

Det er derfor dette projekts overordnede formål at teste DGNB's miljøcertificeringsordning for bebyggelser på danske forhold med henblik på at identificere behov for tilpasning, herunder at;

- udvælge og kommentere DGNB kriterier til testen. Kriterierne kan ses i sammenhæng med kriterierne om lokalisering og nærmiljø i den kommende danske udgave af DGNB's certificeringsordning for bæredygtige bygninger.
- gennemføre en test af kriterierne på danske bebyggelser. Afprøvningen vil foregå på 3-4 konkrete bebyggelser i Danmark, der udvælges efter en åben invitation.
- opsamle erfaringerne fra denne afprøvning, herunder vurdering af eventuelle barrierer i lovgivningen.
- Slutresultatet vil vise, om kriterierne anvendt på danske forhold giver et retvisende billede af niveauet for bæredygtighed.
- På punkter hvor evalueringen viser, at DGNB ikke er anvendelig på danske forhold kan yderligere kriterier overvejes inddraget, herunder med inspiration fra fx BREEAM og Cradle to Cradle.

Afgrænsning

Ved projektets afslutning skal der foreligge en evaluering af testresultaterne, således at der foreligger det bedst mulige udgangspunkt for en efterfølgende beslutning om at introducere certificering af bæredygtige bebyggelser i Danmark og om at tilpasse kriterierne til anvendelse i Danmark.

Ligeledes skal det fremgå hvilke kriterier, der ikke passer i en dansk kontekst og herunder komme med forslag til hvilke andre kriterier, der i stedet kan indgå.

Endvidere skal det påpeges, hvis der er eventuelle barrierer i lovgivningen.

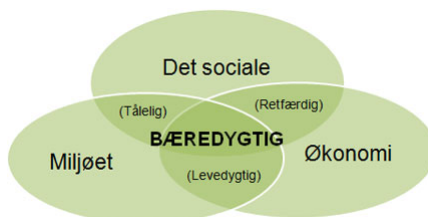
Projektet skal dermed levere et vidensgrundlag for en etablering af en certificeringsordning. Det ligger derfor uden for projektets formål at indlede forhandlinger med DGNB i Tyskland om tilpasningen af kriterierne med henblik på at etablere en egentligt DGNB certificeringsordning for bæredygtige bebyggelser i Danmark.

Begrebsafklaring

"Kriterier" forstås i denne sammenhæng som en samlebetegnelse for vurderingsmetoder, beregningsmetoder og minimumskrav.

"Testbebyggelsen" skal i denne sammenhæng ses som en samling af flere huse, og arealet omkring dem. En bebyggelse har i dette projekt en størrelse på ca. 3.000 – 15.000 m², opdelt på flere bygninger + arealet imellem, og den kan rumme flere forskellige funktioner, herunder både boliger og erhverv. Et niveau, der i mange kommuner vil svare til et lokalplanområde.

"Bæredygtighed": Bæredygtighed forstås i dette projekt som bæredygtighedsbegrebet i Brundtlandrapporten fra 1987, hvor definitionen er "en udvikling, der opfylder de nuværende behov, uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare". Bæredygtighedsbegrebet dækker her over tre områder - 1. miljøet, 2. økonomi og 3. sociale aspekter.

2. Succeskriterier

Det overordnede succeskriterium er, at man ved projektets afslutning kan levere et teoretisk og empirisk vidensgrundlag for en senere etablering af en certificeringsordning for bæredygtige bebyggelser. Ved projektets afslutning vil det kunne påvises, om kriterierne i tilfredsstillende omfang afspejler de pågældende testbebyggelsers niveau af bæredygtighed og hvor der er rum for forbedringer. Der skal således foreligge en evaluering af testresultaterne, så det fremgår, hvordan DGNB kriterierne kan tilpasses en dansk kontekst.

3. Leverancer (obs: leveranceplanen bliver løbende opdateret)

	Uge	Aktivitet	Ansvar for opgaveudførelse	Deltagere
Planlægnings fase 2011	Uge 9-10	Udarbejdelse af revideret projektbeskrivelse, udbud til konsulent og udbud til	Marie L. Tefre	Thomas B. Jessen

		testbebyggelser		
	Uge 10	Udsendelse af projektmateriale til styregruppen	Marie L. Tefre	
	Uge 11	Styregruppemøde med foreløbig godkendelse af projektmateriale	Marie L. Tefre	Styregruppen
	Uge 11-15	Tilrettelse af projektmateriale	Marie L. Tefre	
	Uge 15	Godkendelse af revideret projektmateriale hos Miljøstyrelsen (virksomhedsordningen)	Marie L. Tefre	Miljøstyrelsen
	Uge 15	Endelig godkendelse pr. mail af projektmateriale af styregruppen	Marie L. Tefre	Styregruppen
Gennemførelsesfase 2011 - udbud	Uge 15-20	Udbudsmateriale konsulent udsendes	Marie L. Tefre	
	Uge 15-20	Udbudsmateriale testbebyggelser udsendes	Marie L. Tefre	
	Uge 22	Styregruppemøde med valg af konsulent og testbebyggelser samt drøftelse af medlemmer i følgegruppen	Marie L. Tefre	Styregruppen
	Uge 23	Endelig nedsættelse af styregruppen og offentliggørelse af de udvalgte testbebyggelser	Marie L. Tefre	
	Uge 23	Møde med den valgte konsulent	Marie L. Tefre	Thomas B. Jessen/enkelte styregruppemedlemmer?
	Uge 23	Nedsættelse af følgegruppe	Konsulent	
- udvælgelse af kriterier	Uge 24-28	Udvælgelse af kriterier	Konsulent	Konsulenten i tæt dialog med repræsentanter for testbebyggelser, følgegruppe, styregruppe og Marie L. Tefre
	Uge 26	Fælles opstartsmøde for den endelige styregruppe og nyetablerede følgegruppe om drøftelse af udvælgelse af kriterier	Konsulent	Marie L. Tefre/styregruppe/følgegruppe
	Uge 29	Møde i styregruppen	Konsulent	Marie L.

		om de endelige testkriterier		Tefre/styregruppe
- test	Uge 30 -41	Test af kriterier på bebyggelser	Konsulent	I tæt dialog med repræsentanter for testbebyggelser, Marie L. Tefre, styregruppe og følgegruppe
	Uge 37	Midtvejsmøde, der afholdes hos en af de deltagende repræsentanter fra testbebyggelser	Konsulent	Marie L. Tefre, styregruppe, følgegruppe og repræsentanter for testbebyggelser
	Uge 43	Styregruppemøde med drøftelse af test og kommende evaluering	Konsulent	Marie L. Tefre/styregruppe
- evaluering	Uge 44 - 48	Evaluering + rapportskrivning igangsættes	Konsulent	I tæt dialog med repræsentanter for testbebyggelser, Marie L. Tefre, styregruppe og følgegruppe
	Uge 50	Evaluering afsluttes med en samlet rapport version 1 og et møde for alle projektparter	Konsulent	Marie L. Tefre, styregruppe, følgegruppe
Afslutning 2012	Uge 1 - 2	Justering af rapport og udsendelse af version 2 til styregruppen	Konsulent	Marie L. Tefre/styregruppe
	Uge 3	Styregruppemøde med foreløbig godkendelse af projektets resultater	Konsulent	Marie L. Tefre/styregruppe
	Uge 4-5	Afholdelse af seminarer	Konsulent	Byggesocietet i samarbejde med Marie L. Tefre/styregruppe/følgegruppe
	Uge 6	Justering af rapport på baggrund af seminarer		
	Uge 7	Endelig godkendelse af den af styregruppen	Konsulent	Marie L. Tefre/styregruppe
	Uge 8	Formidling/offentliggørelse af projektets resultater	Konsulent	Marie L. Tefre
	Uge 9	Møde med DK GBC eller anden aktør om den videre udvikling af en certificeringsordning for bæredygtige bebyggelser	Konsulent	Marie L. Tefre/styregruppe/DK GBC/andre aktører

Omgivelserne (sammenhæng projektet indgår i)

4. Projektets forudsætninger

Projektet forudsætter, at der kan udvælges nok deltagere til at lave test af kriterierne på bebyggelser. Endvidere forudsætter projektet et godt og konstruktivt samarbejde på tværs mellem projektleder, styregruppe, konsulent, de deltagende repræsentanter fra testbebyggelserne, følgegruppe og andre interessenter.

5. Projektets interessenter

Green Building Council Denmark

Byggebranchen har en interesse i at udvikle certificeringsordninger bl.a. af hensyn til en øget gennemsigtighed, øget efterspørgsel og muligheden for at tiltrække investeringer på tværs af landegrænser. Der er derfor på privat initiativ oprettet såkaldte Green Building Councils (GBC) til varetagelse af certificeringsordninger i mange lande, herunder USA, Tyskland, Holland, Sverige og i april 2010 også et Green Building Council i Danmark (DK GBC).

DK GBC er en uafhængig non profit organisation og fungerer som et uvildigt overordnet råd for miljørigtigt og bæredygtigt byggeri. Formålet er at fremme bæredygtige bygninger og bebyggelser og konkurrencedygtigheden på området. DK GBC er i gang med opbygningen af et dansktilrettet DGNB certificeringssystem inden for bygninger, som gerne skal munde ud i en etablering af en certificeringsordning for bæredygtige bygninger. Et vellykket forløb af processerne kan føre til de første pilot-certificeringer efter DGNB-Denmark til efteråret.

Det er vigtigt for dette projekt, at der holdes en tæt kontakt til DK GBC. Dette er til dels sikret ved at Elly Kjems Hove fra styregruppen sidder i styregruppen i DK GBC. Derudover vil det også være relevant for projektet i et vist omfang at følge DK GBCs arbejde med tilpasning af DGNB's kriterier på bygningsniveau hvad angår lokalisering og nærmiljø.

Erhvervs- og Byggestyrelsen

Erhvervs- og Byggestyrelsen (EBST) har interesse i udvikling af byggebranchen og er ansvarlig for Bygningsreglementet. EBST sidder i DK GBC's bestyrelse og er ansvarlige for at inddrage andre statslige myndigheder i forbindelse med udviklingen af en certificeringsordning i Danmark efter behov.

Andre interessenter i projektet er:

- Myndigheder: Dansk Standard, kommuner mv.
- Interesseorganisationer: KL mv.
- Finansielle parter: pensionskasser, fonde mv.
- Developere og ejendomsmæglere.
- Bygherrer: virksomheder, kommuner, boligselskaber mv.
- Rådgivere: ingeniører, arkitekter mv.
- Forskning: SBI mv.

6. Andre projekter

Der findes allerede igangværende projekter, der omhandler bæredygtigt byggeri. Disse projekter vil være relevante for dette projekt at følge og drage erfaringer herfra.

I udlandet pilottester DGNB for det første kriterier på bæredygtige bebyggelser. Den 29. juni i år skulle resultaterne af dette foreligge, men først i slutningen af 2010/starten af 2011 er DGNB – efter en tilpasning af kriterierne - klar med et sæt færdige kriterier. For det andet testes BREEAM Community for tiden på Västra Hamnen i Malmö.

I Danmark er det for det første relevant at følge DK GBC's arbejde med tilpasning af DGNB's kriterier på bygningsniveau hvad angår lokalisering og nærmiljø. I Naturstyrelsen er der for det andet et arbejde i gang med at se på, hvordan man kan lave bedre vilkår, så kommunerne i deres planlægning kan stille krav om grønne lokalplaner.

7. Risici

Projektets risiko er, at der ikke indkommer nok ansøgninger fra repræsentanter fra testbebyggelser. Dette søges imødekommet ved at lave et klart udbudsmateriale.

Økonomi

8. Projektøkonomi

Budget:

NST: 500.000 kr.

3-4 ansøgere á 150.000 kr.: 450.000 - 600.000 kr.

I alt: 950.000 - 1.100.000

Udspecificering af budget:

Projektets samlede budget er 950.000 - 1.100.000 kr., der skal dække udvælgelsen af kriterier for bæredygtige bebyggelser, proceshåndtering af samspil mellem bebyggelser og kommuner, test på konkrete bebyggelser, evaluering og formidling.

NST bidrager med 500.000 kr. (fra Virksomhedsordningen, Miljøstyrelsen) til udvælgelse af kriterier for bæredygtige bebyggelser, proceshåndtering af samspil mellem bebyggelser og kommuner, evaluering og formidling. Beløbet skal herunder dække;

Konsulent: 400.000 kr.

Formidling: 100.000 kr.

De deltagende repræsentanter fra de 3-4 testbebyggelser leverer hver egne og/eller en konsulents arbejdstimer til en værdi af 150.000 kr. til test af kriterier og opsamling herpå.

Hovedforløb

9. Hovedtidsplan

Projektet blev igangsat i oktober 2010, men grundet for få ansøgninger om testbebyggelser er projektbeskrivelsen blevet revideret og deltagelse udbydes derfor igen. Det afsluttes med offentliggørelse af resultaterne i marts 2012. Projektet gennemføres i 4 faser:

Fase 0: Invitation af bebyggelser og udbud (efterår-forår 2010-11)

Projektmateriale udarbejdes og godkendes af styregruppen. Developere, bygherrer og kommuner m.fl. med konkrete byggeprojekter inviteres til at deltage i projektet. Der udvælges 3-4 bebyggelser ud fra kriterier, der fastlægges af styregruppen. Styregruppen udvides efter udvælgelsen med

repræsentanter fra bebyggelserne. Konsulentopgaven sendes i udbud og der vælges en konsulent. Følgegruppen etableres.

Fase 1: Udvikling (forår 2011)

I første fase udvælges de kriterier, der skal testes. Udvælgelsen af kriterierne til test foregår i en åben proces med input fra flere parter, herunder Byggesocietetets forskellige udvalg og projektets følgegruppe. Udvælgelsen koordineres med det pågående arbejde med at etablere en dansk certificeringsordning for bæredygtige bygninger i DK GBC.

Fase 2: Test og evaluering (sommer/efterår/vinter 2011)

Kriterier testes på de udvalgte bebyggelser. I arbejdet med at teste kriterier indgår de relevante kommuner som vigtige parter, og disse inddrages i et samarbejdsnetværk undervejs i arbejdet. Ud fra resultaterne af testen evalueres i hvilket omfang kriterierne giver et retvisende billede af niveauet for bæredygtighed og hvor der evt. er rum for forbedringer. Værdi, udgifter og tilbagebetalingstid, der er forbundet med at opnå fuld opfyldelse af de enkelte kriterier, beregnes. Hvis der viser sig at være lovgivningsmæssige barrierer i forhold til at opfylde kriterierne, registreres disse barrierer også. På punkter hvor evalueringen viser, at DGNB ikke er anvendelig på danske forhold kan yderligere kriterier overvejes inddraget, herunder med inspiration fra fx BREEAM og Cradle to Cradle.

Følgegruppen inddrages undervejs til drøftelse af eventuelle dilemmaer i arbejdet med test af kriterierne.

Fase 3: Formidling (efterår og vinter 2011/12)

I projektets tredje fase afholdes en række seminarer arrangeret af Byggesocietetet for developere, professionelle bygherrer, kommuner og virksomheder m.fl.. Seminarerne skal præsentere og debattere resultaterne af testfasen, de deltagende repræsentanter fra testbebyggelsernes erfaringer samt konklusioner vedr. økonomi og tilbagebetalingstid. Erfaringer fra projektet ventes at kunne anvendes fx i forbindelse med udviklingen af EU standarder for bæredygtige bebyggelser. Endelig skal projektets resultater kommunikeres bredere ud i offentligheden.

10. Hovedmilepæle

Fase	Milepæl	Slutdato 2011
Planlægning (fase 0)	Revideret projektmateriale (projektbeskrivelse samt udbudsmateriale til hhv. konsulent og repræsentanter for testbebyggelserne) godkendes af styregruppen	Uge 9-15
Gennemførelse		
<u>Udbud</u> (fase 0)	Udbudsrunde konsulent	Uge 15-20
	Udbudsrunde testbebyggelser	Uge 15-20
	Valg af konsulent	Uge 22
	Valg af testbebyggelser	Uge 22
	Endelig styregruppe nedsættes	Uge 23
	Følgegruppe nedsættes	Uge 23
<u>Udvælgelse af</u>	Udvælgelse af kriterier	Uge 24-28

<u>kriterier</u> (fase 1)		
<u>Test</u> (fase 2)	Test af kriterier på udvalgte bebyggelser	Uge 30-41
<u>Evaluering</u> (fase 2)	Evaluering af kriterier	Uge 44-48
Afslutning (fase 3)	Afholdelse af seminarer	Uge 4-5-2012
	Styregruppen godkender projektets resultater	Uge 7
	Endelig formidling/offentliggørelse af projektets resultater	Uge 8
	Møde med DK GBC eller anden aktør om den videre udvikling af en certificeringsordning for bæredygtige bebyggelser	Uge 9

Organisering

11. Projektets organisation

Styregruppen:

Thomas Bruun Jessen, kontorchef i Naturstyrelsen
Niels Kristian Hansen, formand Byggesocietetet Fyn,
Hans-Bo Hyldig, næstformand Byggesocietetet København, medlem af Byggesocietetets By- og planudvalget
Klaus Hansen, medlem af BS Miljøudvalget i Byggesocietetet
Elly Kjems Hove, branchedirektør, Dansk Industri, Byggematerialer

Repræsentanter fra de 3-4 konkrete byggeprojekter træder ind i styregruppen når byggeprojekterne er udvalgt.

Projektleder:

Marie Lindberg Tefre, NST

Konsulent:

Der skal ansættes en konsulent, der skal fungere som sekretariat for projektet og sikre fremdrift i projektet, herunder udvælge de kriterier, der skal testes, gennemføre test af kriterierne, evaluere og deltage i formidlingsarbejdet.

Følgegruppe:

Der oprettes en følgegruppe bestående af væsentlige aktører indenfor certificering og bæredygtighed i byggebranchen (se afsnit om interessenter). Følgegruppen inddrages løbende igennem projektet.

12. Kommunikations- og informationsplan

Kommunikation internt i projektet sker i høj grad ved konsulenten som bindeled mellem de forskellige parter. De mange møder internt giver også en mulighed for vidensdeling. Hvis der viser sig at være lovgivningsmæssige barrierer i forhold til at opfylde kriterierne, herunder

komme med input til udviklingen af grønne lokalplaner, skal disse registreres og formidles i Naturstyrelsen.

Kommunikationen eksternt skal ske som en løbende formidling af projektets nyheder og resultater. Det primære ansvar for denne opgave ligger hos konsulenten og de deltagende repræsentanter for testbebyggelserne. Nyheder skal offentliggøres på Miljøministeriets hjemmeside og nyhedsbreve, på de deltagende repræsentanter for testbebyggelsernes hjemmesider og nyhedsbreve samt i relevante dagblade og tidsskrifter. Ved projektets afslutning skal der endvidere dels foreligge en rapport over projektets resultater, som skal formidles bredere i offentligheden og dels skal der afholdes seminarer, der skal viderebringe projektets resultater til en mere snæver kreds af relevante aktører.

Kommunikationen eksternt skal som minimum ske på følgende tidspunkter:

- Nyhed om at testbebyggelser er valgt, hvem der er med i styregruppe og følgegruppe samt at arbejdet med at teste kriterierne nu igangsættes (omkring uge 19-21).
- Nyhed om at projektet er afsluttet og hvad resultaterne er (omkring uge 49-50).

13. Opfølgning på succeskriterier

Til projektets afsluttende styregruppemøde kan det vurderes, om projektets mål om at levere et teoretisk og empirisk vidensgrundlag for en senere etablering af en certificeringsordning for bæredygtige bebyggelser er opnået. Om et tilstrækkeligt vidensgrundlag er opnået vil i høj grad også komme til udtryk ved de afsluttende seminarer, hvor projektets resultater bliver debatteret.